

PIETRYČIŲ AZIJA

ES vysto glaudesnius ryšius su Pietryčių Azijos šalimis ir remia regioninę integraciją su Pietryčių Azijos valstybių asociacija (ASEAN). ES yra stipri ekonominė veikėja Pietryčių Azijoje ir svarbi paramos vystymuisi teikėja, ji skatina stiprinti institucijas, puoselėti demokratiją, gerą valdymą ir žmogaus teises.

Šioje informacijos suvestinėje aprašomas Pietryčių Azijos regionas. Taip pat žr. informacijos apie Pietų Aziją ([5.6.7](#)) ir apie Rytų Aziją ([5.6.8](#)) suvestines.

TEISINIS PAGRINDAS

- Europos Sąjungos sutarties (ES sutarties) V antraštinė dalis (ES išorės veiksmai);
- Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 206–207 straipsniai (prekyba) ir 216–219 straipsniai (tarptautiniai susitarimai);
- partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimai (PBS) (dvišaliai santykiai).

PIETRYČIŲ AZIJA

A. Pietryčių Azijos valstybių asociacija (ASEAN)

1976 m. vasario mėn. Balyje vykusiam pirmajame ASEAN aukščiausiojo lygio susitikime dalyvavo Indonezija, Malaizija, Filipinai, Singapūras ir Tailandas, taip pat Brunėjaus Darusalamas, Vietnamas, Laosas, Kambodža ir Mianmaras. ASEAN laikosi griežtos nesikišimo į savo narių vidaus reikalus politikos. 35-sis ASEAN aukščiausiojo lygio susitikimas vyko 2019 m. lapkričio mėn. Bankoke (Tailandas). Diskusijose didžiausias dėmesys buvo skiriamas prekybai, susisiekimui ir Pietų Kinijos jūrai. Buvo susitarta dėl laisvosios prekybos susitarimo (LPS) ir Regioninės išsamios ekonominės partnerystės (angl. RCEP) sąlygų, tačiau Indija nusprendė pasitraukti iš susitarimo, nes susirūpino dėl savo vidaus ekonomikos. ES ir ASEAN Regioninės išsamios ekonominės partnerystės susitarimas, kuris turėtų būti pasirašytas 2020 m., taptų didžiausiu pasaulyje LPS.

ES yra strategiškai suinteresuota plėtoti Azijos regioninę integraciją ir siekia sudaryti partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimus (PBS) su atskiromis ASEAN šalimis. ES yra antroji pagal dydį ASEAN partnerė, kuriai tenka 13 % visos ASEAN pasaulinės prekybos. ASEAN yra trečioji pagal dydį ES partnerė už Europos ribų (po JAV ir Kinijos). ES ir ASEAN abipusė prekyba 2018 m. siekė 237 mlrd. EUR, o 2017 m. ES išliko didžiausias išorės tiesioginių užsienio investicijų srautų (TUI) į ASEAN šalis, kurie siekė 27 mlrd. EUR, šaltinis.

B. Azijos ir Europos susitikimas (ASEM) ir Azijos ir Europos parlamentinės partnerystės (ASEP) susitikimas

12-asis Azijos ir Europos susitikimas (ASEM) įvyko Briuselyje 2018 m. spalio mėn. Jame buvo siekiama stiprinti ES ir Azijos ekonominį bendradarbiavimą, politinį dialogą ir skatinti žmonių tarpusavio ryšius.

2018 m. rugsėjo mėn. Briuselyje įvyko 10-asis Azijos ir Europos parlamentinės partnerystės (ASEP) susitikimas su partneriais, per kurį buvo pabrėžta, kad reikia imtis veiksmingų ir skubių veiksmų sprendžiant klimato kaitos, bendradarbiavimo saugumo srityje, prekybos santykių ir žmogaus teisių klausimus. JAV pasitraukus iš Paryžiaus susitarimo ypač gerai suprasta Azijos ir Europos santykių ir daugiašališkumo svarba siekiant taisyklėmis grindžiamos pasaulio tvarkos – siekiant šio tikslo reikia užtikrinti didesnę darbo metodų skaidrumą.

C. Indonezija

Indonezija (G 20 narė) yra trečioji pagal dydį demokratinė valstybė pasaulyje ir didžiausia šalis, kurioje daugumą sudaro musulmonai. Ji tampa vis svarbesne ES partnere.

2019 m. balandžio 17 d. Indonezijoje pirmą kartą vienu metu vyko prezidento ir parlamento rinkimai. Prezidentas Joko Widodo buvo vėl išrinktas ir 2019 m. spalio mėn. pradėjo savo antrąją ir paskutinę kadenciją.

Indonezijos ekonomiką remia stiprus privatusis sektorius. Tikimasi, kad 2018–2022 m. laikotarpiu Indonezijos BVP augs maždaug 5 proc. per metus. ES ir Indonezijos santykiai grindžiami 2014 m. partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimu. Šeštasis derybų dėl visapusiško ES ir Indonezijos laisvosios prekybos susitarimo raundas, vykęs 2018 m. spalio mėn., apėmė įvairias sritis, visų pirma prekybą prekėmis, paslaugomis, investicijas ir kilmės taisykles.

ES yra ketvirtoji pagal dydį Indonezijos prekybos partnerė, bendra šios prekybos vertė 2018 metais viršijo 27 mlrd. EUR. 2017 m. ES Indonezijoje investavo 33,1 mlrd. EUR.

2019 m. lapkričio 8 d. Briuselyje įvyko aštuntasis ES ir Indonezijos dialogo žmogaus teisių klausimais susitikimas. ES pabrėžė, kaip svarbu panaikinti mirties nuosprendį, ir išreiškė susirūpinimą dėl Indonezijos naujo baudžiamojo kodekso, kuris turi atitikti tarptautines žmogaus teisių normas.

Ketvirtasis ES ir Indonezijos dialogas saugumo klausimais ir ketvirtasis politinis dialogas vyko 2019 m. lapkričio 12 d. Briuselyje. Indonezija patiria terorizmo grėsmę, Indonezijos politinių, teisės ir saugumo reikalų ministrą 2019 m. spalio 10 d. peiliu sužeidė kovotojų grupuotės, susivienijusios su Islamo valstybės grupuote, Jamaah Ansharut Daulah (JAD), kuri praeityje rengė savižudžių sprogdimus, kovotojas.

D. Mianmaras

Nuo tada, kai Mianmaras pradėjo atkurti demokratiją ir atsiverti pasauliui, ES yra aktyviai perėjimą prie demokratijos palaikanti partnerė, esanti pirmose tarptautinės bendruomenės gretose atkuriant bendradarbiavimą su šia valstybe. Dėl dešimtmečius trukusios tarptautinės izoliacijos ir sankcijų nebuvo sudaryta jokio oficialaus pagrindų susitarimo. 2016 m. Taryba patvirtino santykių su Mianmaru strategiją.

Po 2015 m. rinkimų, kuriuos ES stebėjo dalyvaujant Europos Parlamentui, vykdomos demokratinės reformos. Aung San Suu Kyi pradėjo eiti valstybės patarėjos, užsienio reikalų ministrės ir prezidento kanceliarijos ministrės pareigas, kurios jai suteikė realių vykdomųjų įgaliojimų. Mianmaro Konstitucija, kurią 2008 m. parengė karinė vyriausybė, riboja naujosios vyriausybės veiksmus. Mianmare iki šiol vyksta 1948 m. prasidėjęs pilietinis karas. 2015 m. spalio mėn. susitarta dėl paliaubų, tačiau daug etninių sukilėlių grupuočių jų nepasirašė.

ES yra stipri ekonominė partnerė ir paramos vystymuisi teikėja, skatinanti demokratijos kūrimą ir institucijų stiprinimą. Ji skyrė Mianmarui 688 mln. EUR 2014–2020 m. laikotarpiui. 2018 m. ES ir Mianmaro bendra prekybos apimtis siekė 2,9 mlrd. EUR.

Esama nemažų žmogaus teisių problemų, visų pirma rohinjų mažumos Rachinų valstijoje persekiojimas. Nuo 2017 m. rugpjūčio mėn. apie 700 000 rohinjų, siekdami išvengti persekiojimų Mianmare, pabėgo į Bangladešą. Mianmare taip pat stiprėja budistų nacionalizmas ir sparčiai didėja įtampa tarp bendruomenių.

2019 m. rugpjūčio mėn. tūkstančiai pabėgėlių atmetė Bangladešo, Mianmaro ir JT pastangas gražinti juos į tėvynę saugumo sumetimais. 2019 m. lapkričio 11 d. Gambija iškėlė bylą Mianmarui Tarptautiniame Teisingumo Teisme (TTT), grindžiamą JT konvencija dėl genocido. Be to, Tarptautinio Teisingumo Teismo prokuroras ragino atlikti nusikaltimų prieš rohinjus tyrimą.

E. Filipinai

2016 m., gavęs 39 proc. balsų, prezidento rinkimus laimėjo Rodrigo Duterte. Jis patvirtino prieštaringas kovos su prekyba narkotikais priemones su „šauti siekiant nužudyti“ nurodymais, dėl kurių buvo sunkiai pažeidžiamos žmogaus teisės. Prezidentas R. Duterte pakeitė Filipinų užsienio politiką ir kuria naują aljansą su Rusija ir Kinija, nepaisant ginčo dėl Pietų Kinijos jūros. 2017 m. gegužės 23 d. jis paskelbė karinę padėtį Mindanao, visų pirma dėl vadinamosios Islamo valstybės (IV) kovotojų buvimo Maravio mieste ir kituose miestuose, kuriuose dauguma gyventojų yra musulmonai. Islamo valstybė prisiėmė atsakomybę už išpuolius, įvykdytus 2019 m. rugsėjo mėn. pietinėje Filipinų dalyje.

Europos Parlamentui vis didesnę susirūpinimą kelia žmogaus teisių pažeidimai. 2019 m. birželio 10 d. Ženevoje vykusioje TDO konferencijos 108-ojoje sesijoje ES priminė Filipinams jų įsipareigojimą ratifikuoti ir įgyvendinti tarptautines konvencijas dėl žmogaus ir darbuotojų teisių, kaip nustatyta BLS + susitarime.

2011 m. ES ir Filipinai pasirašė partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimą (PBS), kuris įsigaliojo 2018 m. kovo mėn. ES yra svarbi paramos Filipinams teikėja, skyrusi 325 mln. EUR 2014–2020 m. laikotarpiui. Didžiausias dėmesys skiriamas teisinės valstybės ir įtraukaus augimo sritims. ES ir Filipinų dvišalės prekybos prekėmis apimtis 2018 m. sudarė 15,6 mlrd. EUR ir ES yra ketvirtoji pagal dydį Filipinų prekybos partnerė. Filipinai ir toliau naudojami ES bendrosios lengvatų sistemos (BLS +) teikiamomis prekybos lengvatomis. 2018 m. balandžio 19 d. Europos Parlamento rezoliucijoje dėl Filipinų^[1] primenami jų įsipareigojimai pagal tarptautinę teisę, BLS + ir partnerystės

[1]OL C 390, 2019 11 18, p. 104.

ir bendradarbiavimo susitarimą, kartu pripažįstama BLS + konvencijų įgyvendinimo pažanga.

F. Vietnamas

2016 m. įsigaliojus partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimui, ES ir Vietnamo santykiai yra pasiekę lemiamą etapą. 2014–2020 m. laikotarpiui numatyta iš viso 400 mln. EUR, daugiausia dėmesio skiriant geram valdymui, energetikai ir klimato kaitai.

2018 m. spalio 17 d. Europos Komisija pateikė ES prekybos ir investicijų susitarimus, kurie, kaip tikimasi, įsigalios 2020 m.

Vietnamas tebėra politinės laisvės neturinti vienpartinė valstybė, nors ji yra vienas iš sėkmingiausių nuo žlugusios komunistinės ekonomikos sistemos prie atviros į rinką orientuotos ekonomikos perėjusių šalių pavyzdžių. Vietnamas yra viena iš sparčiausiai augančių ASEAN šalių, 2010–2018 m. laikotarpiu užregistruotas vidutiniškas 6,88 proc. BVP augimo lygis. 2018 m. ES ir Vietnamo prekyba prekėmis siekė 50 mlrd. EUR. 2017 m. ES tiesioginių užsienio investicijų srautas Vietname siekė 8,5 mlrd. EUR.

2019 m. kovo 4 d. Briuselyje įvyko aštuntasis ES ir Vietnamo dialogo žmogaus teisių klausimais raundas. Buvo diskutuojama saviraiškos laisvės, mirties bausmės ir kibernetinio saugumo klausimais.

2019 m. birželio 30 d. ES ir Vietnamas pasirašė laisvosios prekybos susitarimą (LPS) ir investicijų apsaugos susitarimą. 2019 m. spalio 17 d. ES ir Vietnamas pasirašė Susitarimą dėl dalyvavimo bendrųjų sąlygų, kad būtų nustatytas Vietnamo dalyvavimo ES krizės valdymo operacijose teisinis pagrindas.

G. Tailandas

ES ir Tailando partnerystė grindžiama 1980 m. bendroju susitarimu. Šalys derybas dėl partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimo (PBS) užbaigė 2013 m. kovo mėn., bet po 2014 m. karinio perversmo šis procesas buvo sustabdytas. 2017 m. gruodžio 11 d. Taryba patvirtino išvadą, siekdama palaipsniui vėl stiprinti politinius santykius. Derybos dėl ES ir Tailando LPS gali būti atnaujintos tik tada, kai Tailandui vadovaus demokratiškai išrinkta civilinė vyriausybė; ES yra trečioji pagal dydį Tailando eksporto rinka ir Tailandas yra vienas iš pagrindinių ES prekybos partnerių ASEAN. 2018 m. dvišalės prekybos vertė sudarė 38 mlrd. EUR. 2019 m. spalio 16 d. Briuselyje įvyko 14-asis ES ir Tailando vyresniųjų pareigūnų susitikimas siekiant apsvarstyti prekybos, migracijos, bendradarbiavimo, klimato kaitos ir žmogaus teisių klausimus.

Tailandas yra konstitucinė monarchija, tačiau nuo 2014 m. gegužės 22 d. šalį valdo karinė chunta. Karinė valdžia, įvedusi karinę padėtį, nuslopino opoziciją ir gaunama pranešimų apie žmogaus teisių pažeidimus. 2016 m. pabaigoje mirė karalius Bhumibol Adulyadej. Karalius Maha Vajiralongkorn Bodindradebayavarangkun karūnuotas 2019 m. gegužės mėn., nors jau prieš dvejus metus perėmė valdymą.

2019 m. kovo 24 d. visuotinius rinkimus, girdintis kalboms apie manipuliavimą, nepakankamą informavimą ir neatitikimus rinkėjų aktyvumo požiūriu, laimėjo karinę chuntą remianti partija. Buvęs kariuomenės vadas (2014 m.) Prayuth Chan-ocha paskirtas ministru pirmininku 2019 m. birželio mėn. Prayuth Chan-ocha jau yra buvęs ministru pirmininku 2014–2019 m. valdant Nacionalinei taikos ir tvarkos tarybai (angl.

NCPO). Nors chuntos valdymas oficialiai baigėsi 2019 m. birželio mėn., kariuomenė vis dar daro didelį poveikį vyriausybei.

2017 m. vasario mėn. chunta pradėjo taikos derybas su sukilėliais pietinėse musulmoniškose provincijose. Europos Parlamentas priėmė rezoliucijas dėl žmogaus teisių, migrantų darbuotojų ir darbuotojų teisių.

H. Kambodža

ES santykiai su Kambodža prasidėjo sudarius 1977 m. bendradarbiavimo susitarimą. ES yra didžiausia paramos šaliai teikėja, 2014–2020 m. laikotarpiu skyrusi 410 mln. EUR valdymui, teisinės valstybės principo laikymuisi ir Raudonųjų khmerų nusikaltimus nagrinėjančiam tribunolui remti. Dėl metų metus trukusio pilietinio karo Kambodža tapo viena iš neturtingiausių Pietryčių Azijos valstybių. Po 1991 m. Paryžiaus taikos susitarimų Kambodža 1993 m. priėmė Konstituciją, kurioje buvo sudėti liberalios daugiapartinės demokratiškos valstybės, reguliariai rengiančios rinkimus, pamatai.

2018 m. vasario 26 d. Taryba priėmė išvadas dėl Kambodžos, atsižvelgdama į politinius pokyčius ir toliau blogėjančią padėtį demokratijos, pagarbos žmogaus teisėms ir teisinės valstybės srityse^[2].

2018 m. liepos 29 d. visuotinius rinkimus laimėjo ministras pirmininkas Hun Sen ir jo valdančioji Kambodžos liaudies partija (KLP), tačiau opozicija teigė, kad laisvas ir sąžiningas rinkimų procesas nebuvo užtikrintas.

2017 m. rugsėjo mėn. buvo suimtas opozicijos lyderis Kem Sokha. Tą patį mėnesį Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją^[3], kurioje ragino Kambodžos vyriausybę nutraukti politiniais motyvais grindžiamą K. Sokhos persekiojimą. 2019 m. lapkričio 9 d. Kambodža panaikino Kemui Sokhai taikytą namų areštą. ES palankiai įvertino šią naujieną, nors K. Sokha ir toliau bus teismo prižiūrimas ir jam uždrausta dalyvauti bet kokios rūšies politinėje veikloje.

2019 m. lapkričio 7 d. buvusios pagrindinės opozicijos partijos – Kambodžos nacionalinio gelbėjimo partijos (angl. CNRP) pirmininkui Samui Rainsy, po to, kai jis paskelbė planuojantis grįžti į Kambodžą, neleista įlipti į lėktuvą, skrendantį iš Prancūzijos į Tailandą. Jis yra pats išvykęs iš šalies nuo 2015 m., o Kambodžos nacionalinio gelbėjimo partija nutraukė veiklą 2017 m. lapkričio mėn. – po to, kai Kambodžos liaudies partija (KLP) mėgino užgniaužti visą opoziciją.

Nors 2018 m. metinis Kambodžos ekonomikos augimas pasiekė 7 proc., šalies ekonomika vis dar priklauso nuo tarptautinės pagalbos ir drabužių eksporto ir jautriai reaguoja į darbo sąnaudų pokyčius. Kambodžai, kaip mažiausiai išsivysčiusiai šaliai, taikoma iniciatyva „Viskas, išskyrus ginklus“ pagal ES bendrąją lengvatų sistemą (BLS). Tačiau 2019 m. birželio mėn. ES nusiuntė misiją į Kambodžą, siekdama įvertinti galimą laikiną Kambodžai taikomų prekybos lengvatų panaikinimą reaguojant į susirūpinimą dėl žmogaus ir darbuotojų teisių.

[2]<http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2018/02/26/cambodia-council-adopts-conclusions/pdf>

[3][OL C 337, 2018 9 20, p. 99.](#)

I. Singapūras

2019 m. vasario 13 d. ES ir Singapūras ratifikavo tris naujos kartos susitarimus: ES ir Singapūro partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimą (ESSPBS), ES ir Singapūro laisvosios prekybos susitarimą (ESSLPS) ir ES ir Singapūro investicijų apsaugos susitarimą (ESSIPS). Pakeistas LPS su Singapūru įsigaliojo 2019 m. lapkričio 21 d. Šiais susitarimais siekiama paskatinti abiejų šalių politinius, ekonominius ir prekybos ryšius ir pagal juos abi šalys labai sumažins muitų tarifus. Daugelyje sektorių bus panaikintos techninės ir netarifinės prekybos prekėmis kliūtys.

ES yra trečioji pagal svarbą Singapūro prekybos partnerė. 2018 m. ES ir Singapūro prekyba prekėmis siekė 58 mlrd. EUR. Singapūre Europa investuoja daugiausiai iš visų Azijos šalių, 2017 m. Europos tiesioginių užsienio investicijų srutai čia sudarė 227 mlrd. EUR.

Liaudies veiksmų partija valdo pereinamuoju laikotarpiu iki kitų parlamento rinkimų, numatytų surengti 2021 m. ES ir Singapūras labai glaudžiai bendradarbiauja verslo, mokslo ir technologijų srityse. ES remia pilietinės visuomenės darbą, tačiau ji tvirtai ragina panaikinti mirties bausmę.

J. Brunėjaus Darusalamas

Valstybę valdo Brunėjaus sultonas Hassanal Bolkiah, o sykiu princas Billah Bolkiah prisiima vis daugiau atsakomybės. Politinio liberalizmo Brunėje Darusalame nėra. 2014 m. buvo reformuotas baudžiamasis kodeksas, į jį įtraukiant naują šariatą pagrįstą požiūrį. 2019 m. balandžio mėn. priimtas naujas baudžiamasis kodeksas, kuriuo nustatytos naujos bausmės, pvz., už homoseksualius lytinius santykius ir svetimavimą numatoma mirties bausmė užmėtant akmenimis ir už vagystę – galūnių nukirtimas. Po tarptautinių protestų Brunėjus pratęsė mirties bausmės moratoriumą.

ES aktyviai stiprina savo santykius su Brunėjumi, tačiau bendrasis susitarimas vis dar nesudarytas. Santykiai daugiausia palaikomi per ASEAN. 2017 m. ES buvo aštuntoji pagal dydį Brunėjaus prekybos partnerė (bendra prekybos prekėmis apimtis siekė 362 mln. EUR). ES ir Brunėjaus prekyboje dominuoja prekyba mechanizmais, variklinėmis transporto priemonėmis ir cheminėmis medžiagoms.

K. Laosas (Laoso Liaudies Demokratinė Respublika, Laoso LDR)

ES ir Laoso santykiai grindžiami 1997 m. bendradarbiavimo susitarimu. 2016–2020 m. laikotarpiui ES skyrė daugiau nei 500 mln. EUR Laoso aštuntajam nacionaliniam socialinės ir ekonominės plėtros planui, kuriame daugiausia dėmesio skiriama sparčiam ekonomikos augimui užtikrinti siekiant bendro tikslo iki 2020 m. apleisti mažiausiai išsivysčiusių šalių (MIŠ) gretas.

Už vystymąsi atsakingas Komisijos narys Neven Mimica 2019 m. rugsėjo mėn. vyko į Laosą. Vizito tikslas – stiprinti santykius ir aptarti tokias temas, kaip mityba, geras valdymas ir parama prekybai.

Laosas yra vienpartinė valstybė. Laoso revoliucinė liaudies partija (LPRP) yra valdžioje nuo pilietinio karo pabaigos 1975 m. ir tvirtai valdo šalį be jokios opozicijos, galinčios jai prieštarauti. Laosas, norėdamas pritraukti daugiau investicijų, stiprina savo santykius su Kinija ir ASEAN. Įvykdžius ekonomines reformas ekonomika pradėjo tvariai augti

(nuo 2014 m. ji augo daugiau nei 7 proc. kasmet, o 2018 m. – 7,3 proc.). Nepaisant ekonominių reformų, šalis vis dar skurdi ir priklausoma nuo tarptautinės pagalbos. Laosas, kaip viena iš mažiausiai išsivysčiusių šalių, naudojami ES prekybos sistema „Viskas, išskyrus ginklus“.

2019 m. kovo 7 d. Vientiane surengtas devintasis metinis ES ir Laoso Liaudies Demokratinės Respublikos dialogas žmogaus teisių ir valdymo klausimais. ES ypatingą dėmesį skyrė žmogaus teisių padėčiai. 2019 m. birželio 10 d. Ženevoje vykusioje TDO konferencijos 108-ojoje sesijoje ES ragino Laosą spręsti seksualinio vaikų išnaudojimo problemą.

L. Malaizija

2015 m. lapkričio mėn. ES ir Malaizija užbaigė derybas dėl partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimo. Po septynių derybų dėl ES ir Malaizijos laisvosios prekybos susitarimo raundų, Malaizijos prašymu 2012 m. balandžio mėn. derybos buvo sustabdytos. ES yra trečioji pagal dydį Malaizijos prekybos partnerė ir viena iš didžiausių jos užsienio investuotojų: 2017 m. ES investicijų srautai į šalį viršijo 24,5 mlrd. EUR. 2018 m. ES ir Malaizijos prekyba prekėmis siekė 39,9 mlrd. EUR. Numatoma, kad 2019 m. Malaizijos BVP augs 4,7 proc.

2019 m. kovo mėn. pabaigoje Europos Komisija paskelbė, kad, remiantis Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyva, kurioje nustatytas tvarus 32 proc. bioenergijos tikslas, alyvpalmių aliejaus naudojimas transporto degaluose turėtų būti laipsniškai nutrauktas. Tiek Indonezija, tiek Malaizija protestavo ir pateikė skundus Pasaulio prekybos organizacijai (PPO).

Malaizijos Nacionalinio Fronto (mal. Barisan Nasional) koalicija, į kurią įėjo Jungtinė nacionalinė Malaizijos organizacija (UNMO), 2018 m. gegužės mėn. visuotiniuose rinkimuose pirmą kartą pralaimėjo. Pergalę iškovojusios opozicijos „Vilties aljansui“ vadovavo Mahathir Mohamad, vėliau jis užėmė ankstesnio ministro pirmininko Najibo Razako vietą. Najib Razak areštuotas po rinkimų ir numatyta jo bylos nagrinėjimo data – 2019 m. gruodžio 3 d. Jam pateikti septyni kaltinimai dėl korupcijos ir pinigų plovimo.

2019 m. lapkričio mėn. opozicinė Nacionalinio fronto (angl. BN) koalicija laimėjo papildomus rinkimus Pajaus kyšulio rinkimų apygardoje Džohoro valstijoje. Tai ketvirtieji rinkimai, kuriuos valdančioji Pakatan Harapan (PH) koalicija pralaimėjo šiais metais.

Europos Parlamentas pasmerkė mirties bausmę, LGBTI asmenų teisių nepaisymą ir visuomenės nepasitenkinimo slopinimą, taip pat taikios saviraiškos, įskaitant viešas diskusijas, stoką.

Jorge Soutullo
11/2019

